

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 192g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 305¹ alin. (1) din Codul de procedură penală
(*termenul în care se examinează demersul referitor la autorizarea
finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului*)

CHIȘINĂU

14 noiembrie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Ludmila Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 2 august 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 14 noiembrie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „în termen de 5 zile” din articolul 305¹ alin. (1) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Vasile Foltea, în interesele dlui Gheorghe Cavcaliuc, în dosarul nr. 11r-167/2023, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Chișinău, format din dl Ion Bulhac, dl Ghenadie Morozan și dl Ghenadie Lîsîi, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Printr-o încheiere din 23 martie 2023, la solicitarea procurorului de caz, Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a autorizat finalizarea urmăririi penale în lipsa dlui Gheorghe Cavcaliuc, învinuit de comiterea mai multor infracțiuni grave. Apărătorul a contestat încheierea în discuție cu recurs la Curtea de Apel Chișinău.

4. În cadrul examinării recursului, la 31 iulie 2023, dl avocat Vasile Foltea a ridicat, în interesele dlui Gheorghe Cavcaliuc, excepția de neconstituționalitate a textului „în termen de 5 zile” din articolul 305¹ alin. (1) din Codul de procedură penală.

5. Printr-o încheiere din 31 iulie 2023, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...].”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 305¹

Modul de examinare a demersurilor referitoare la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului

„(1) Demersul referitor la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului se examinează în ședință închisă **în termen de 5 zile**, cu participarea obligatorie a procurorului și a apărătorului ales sau desemnat din oficiu.

(2) În demersul procurorului se indică: fapta care face obiectul învinuirii, prevederile legale în care aceasta se încadrează și pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, circumstanțele, însoțite de probe pertinente, din care rezultă bănuiala rezonabilă că învinuitul a săvârșit fapta, circumstanțele care confirmă că învinuitul se sustrage de la urmărirea penală sau că locul aflării acestuia nu a fost stabilit, măsurile întreprinse în vederea găsirii învinuitului însoțite de probe pertinente, circumstanțele care justifică continuarea urmăririi penale în absența învinuitului, argumentele și circumstanțele de fapt și lista probelor în susținerea demersului, inclusiv lista martorilor care urmează a fi audiați referitor la circumstanțele care ar confirma sau infirma sustragerea de la urmărirea penală sau imposibilitatea stabilirii locului aflării învinuitului.

(3) În timpul examinării demersului, judecătorul de instrucție are dreptul, din oficiu sau la cererea părților, să audieze martori, să examineze cererile părților sau să examineze alte probe relevante pentru a decide dacă au fost întreprinse toate măsurile necesare în vederea identificării locului aflării învinuitului și că acesta se sustrage de la urmărirea penală sau că locul aflării lui nu este stabilit.

(4) În urma examinării demersului și a materialelor prezentate, judecătorul de instrucție adoptă o încheiere motivată privind respingerea demersului procurorului, în cazul în care nu sunt întrunite cerințele legale sau în cazul în care nu a fost demonstrat că învinuitul se sustrage de la urmărirea penală și acesta a fost anunțat în căutare, sau privind admiterea demersului procurorului. În încheierea judecătorului de instrucție se indică motivele de fapt și de drept invocate la respingerea sau admiterea demersului procurorului.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Articolul 305¹ alin. (1) din Codul de procedură penală stabilește că demersul referitor la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului se examinează în ședință închisă în termen de cinci zile. Autorul excepției consideră că stabilirea termenului de cinci zile pentru examinarea acestor demersuri este discriminatoare în raport cu situațiile în care judecătorii de instrucție examinează demersuri în cauze penale în care învinuiții nu se sustrag.

9. De asemenea, în opinia autorului excepției, textul „în termen de 5 zile” din articolul 305¹ alin. (1) din Codul de procedură penală este

imprevizibil și încalcă dreptul de acces liber la justiție, dreptul la apărare și principiul prezumției nevinovăției. Sub acest aspect, autorul excepției a menționat că judecătorul de instrucție trebuie să examineze demersul referitor la finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului în termen de cinci zile, deși pe parcursul urmăririi penale, apărarea a formulat plângeri și contestații care nu erau încă soluționate.

10. În susținerea argumentelor sale, autorul excepției a invocat pretinsa încălcare a articolelor 16, 20, 21, 23, 26 și 54 din Constituție.

Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

17. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de apărător. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de un subiect cărui i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „în termen de 5 zile” din articolul 305¹ alin. (1) din Codul de procedură penală. Curtea constată că aceste prevederi nu au făcut obiect al controlului de constituționalitate.

19. Curtea a stabilit în jurisprudența sa, ca o condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, și faptul că prevederile contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei (HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv).

20. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care apărătorul a contestat cu recurs o încheiere prin care judecătorul de instrucție a autorizat finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului. Având în vedere că prevederile contestate vizează modul de examinare a demersurilor referitoare la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, Curtea admite că instanța de recurs le-ar putea avea în vedere în procesul analizei sale.

21. Potrivit autorului, dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 21 (*prezumția nevinovăției*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

22. Curtea observă că, în principal, autorul excepției abordează problema termenului de cinci zile în care judecătorul de instrucție trebuie să decidă cu privire la finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului, în pofida existenței unor contestații formulate pe parcursul urmăririi penale care se află în curs de examinare.

23. Curtea constată că problema trimiterii cauzei penale în judecată până la soluționarea contestațiilor de judecătorul de instrucție a fost ridicată în fața Curții Constituționale cu ocazia contestării altor prevederi procesual-penale (a se vedea DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, DCC nr. 139 din 29 septembrie 2022 și DCC nr. 129 din 10 octombrie 2023).

24. Curtea a subliniat că nesoluționarea plângerilor până la trimiterea cauzei spre examinare în fond de instanța de judecată nu reprezintă o problemă de constituționalitate, ci una de interpretare și aplicare a legii (a se vedea DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, §§ 18, 19). De altfel, aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (DCC nr. 98 din 12 iulie 2022, § 23).

25. Dat fiind faptul că în prezenta cauză autorul ridică o problemă similară de aplicare a legii procesual-penale, Curtea conchide că concluziile din DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, DCC nr. 139 din 29 septembrie 2022 și DCC nr. 129 din 10 octombrie 2023 sunt aplicabile *mutatis mutandis*.

26. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „în termen de 5 zile” din articolul 305¹ alin. (1) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Vasile Foltea, în interesele dlui Gheorghe Cavcaliuc, în dosarul nr. 11r-167/2023, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 14 noiembrie 2023
DCC nr. 158
Dosarul nr. 192g/2023